
Tattiarnaqtuq 2020

Titiraqhimayut Iluaniittut

Ilitariyauninginik.....	3
Aulapkaiyinit Naittumik	4
Kangiqlidjutit	4
Nunallaani Katimadjutit Havauhiit	6
Hunat tuhaayaqqut	8
Inirutikkut	19

Ilitariyauninginik

Kavamat Nunavunmi (GN) ilitaqhiyumayut tamainik inungnik, nunallaanik, timiuyullu tapkua ikayuqtut inmi ihumamitigut atuqhimayatiklu atuqtilugit ukua katimadjutit.

Aulapkaiyinit Naittumik

Humi una *Tibaakunun Munaridjutikkut Maligaaq (TCA)* atuliqtauyuuq uvani 2003, Nunavut hivuliuvaktut Kanadami haffumuuna tibaakukkut munaridjutinun. Kihimi, nutaanguqtuqaraluaqhuni higaarnikkut maligani uvani 2018¹, Maligaaq aalanguqtauhimangittuq hamanga 2003, tibaakukut munaridjutit Maligat aalani nunagijaujuni aulahimaaqtumik aalanguqataaqtuq. Ilanga taimaali una, tibaakungmik-atungnirit amigaitilaangit ilangini Kanadami anginiqhakkut ikiliyuumiqtut, imaalu Nunavunmi tibaakurmik-atungnirit amigaitilaangit amigaitut. Taimaali, Nunavunmi tibaakungmik-atungnikkut amigaitilaangit hitamaiqtuqtut Kanatap naunaiyautaini.

Uvani Hikutirvia 2018, Havagviat Aanniaqtailinirmun (Health) aularutiyaat havauhia nutaanguqtirlugu tibaakukkut munaridjutit Maligat ilauyuq hanaqidjutinun ikiliyuumirutikhat tibaakunik-atungnirit amigaitilaangit. Aanniaqtailiqiyit tukhiqtut himmautikhaanik hapkua *TCSFPA*—una *Tibaakunik Higaarnikullu Maligaaq (TSA)*—tamna nakuutqiyauyuq ikiliyuumirutikhaq tibaakunik atungnirit amigaitilaangit aanniaqtailidjutikhat inuuhinnun Nunavunmiun.

Aanniaqtailiqiyit tuniyauyut uqautauyunik nutaamun Maligamun hapkunuuna upautiblutik unгахiktunun katimadjutini. Hamanga lidjirurvia hamunga Qiqaiyarluarvia 2020, Aanniaqtailinirmun havaktit pulaaqtut Taloyoamun, Uqhuqtuuq, Kangiqliniq, Igluligaaryuklu piblugit uqautigiyauyut unгахiktunin Nunavunmiunin tigumidjutiqaqtullu avatiini aviktuqhimayup. Ilaliutihimayut uqautauyut tukhiqtauyumun ihuaqhaidjutikhanun, kaatimadjutit tunihiyut piyaxhanik Nunavunmiunun naunaiyariangini inmi hivuliuyukhat tibaakukkut munaridjutinun.

Una uniudjut tunihiyuq uqautauyunik tuniyauyut Nunavunmiunin katimatilugit. Tapkua uqautauyut ihuaqhaqhimayut pingahunun pidjutainun:

1. Inuit piimayut akhuurutinik ilihaidjutikkut iningnirnun angayuqaanunlu;
2. Inuit piimayut akhuurutinik akhuurutinun; uvalu
3. Inuit ikayuqtaat tukhiqtauyut ihuaqhaidjutikhat.

Akhuurutiqaqtut piyangani aalatqiit kituniliqaa ihumangiyauyut uqauhiriyait Nunavunmiunit. Naunaitariagani, una unniutjut takupkaigitut tamainik uqauhirnik; pitjutiqarluaqtut uqautauyunik ihumangiyauyuniklu uqautualuaqtunik kituniliqaa nunallaat. Una kangiqhidjut kangiqhimadjutauyuuq pivalliadjutikhait hapkua Maligat.

Kangiqhidjutit

Una *TSA titiraqhimayuq qanuq*, humi, kimunlu tibaakuq atuqtauyaaqtuq niuvaadjutaunilu Nunavunmi, litkut munaqhiyukhat munarilugillu tibaakunik niuvaayut, hunallua ihuinaarutit ihuarutaangit maligaingini ukua maligahat. Maligat munaridjutikullu akhuurutit ilauyut

¹ Talvanga una *TCA* atiqtauffaaqtuq haffuminga *Tibaakukkut Munaridjutit unalu Higaangnaitut Nayugat Maligat (TCSFPA)*.

tamatkiuumayunun tibaakukkut munaridjutinun pinahuarutit tapkua ikayuutauyut Nunavunmun ilihainikkut, nunallaat ihaangniitigut, tibaakullu taimaaqtinahuarnikkut kivgaqtuutit.

Ilauyut tikhahuaurtainun hapkua Aanniaqtailiqiyit Tibaakkut Ikilivallianirmun Pinahuarutit (TRP) hamma:

- Aanniaqtailiniq: akhuuqhablugit Nunavummiut higaalingilutik tibaakumik;
- Munaridjutit: aanniaqtailiblugit Nunavunmiun tuglirnin puyungmin;
- Taiguatigut: pidjutigiblugit idjuhiit avatiini tibaakungmik atungniranun taimaalu ihumagiyaungitaangani atuinarialik Nunavunmi inungnun; uvalu
- Taimaaqtirniq/Ikikliyuumirlugu: akhuuqhablugit uvalu ikayuqhugit Nunavunmiun kitut higaqluarumayungnaiqtut taimaaqlutikluuniin.

Uvani Tattiarnaqhilirvia 2018, Nunavunmi *Aangayaangnaqtutigut Maligaq* unalu *Aangayaangnaqtutigut Pitquyahimayut Ihuaqhaqhimayullu Maligat* tamangnik pidjutiqaqtut amigaitunik aalanguqtirnik haffumunga Nunavunmi Tibaakukkut munaridjutikkut Maligaq imaatan amigairyuumilugit higaayuitut kikliit, nutaat higaangnaitut nayugat, nutaanguqtiqhimayullu naunaiyautit higaarnirmun tapkua ilauyut tibaakut, aangayaangnaqtut, hilungnirmunlu. Hapkua hivuliuyut aalanguqtiqtauyut tibaakukkut munaridjutinun Maligaq 15ni ukiuni, anginiqaqtun atugahat mikhaanun ikiliyuumirutikhat tibaakumik atungnirit Nunavunmi.

Kihimi, amigaitut havaakhat Nunavunmi tibaakukkut-qanuriniit amigaitilaangit angiyut aadjiliurutigiblugit amigaitilaangit tamangnun kanatami nunaryuamilu pihimablugillu Maligat nutaanguqtiqhimalugit akhuungnaqtuq uqautigiyaangani una. Higaagtut qanuriniit Nunavunmi hapkua ilauyut 16nik ukiuqaqtut angayukhillu imaa 74%: amigainirit hitamaiqtuqhugit Kanatami amigaitilaangit imaa 16%.² Higaagtut qanuriniit kihiqtitautait Nunavunmi inulramiit ihumaalungnaqluaqtut: 51% hapkua Nunavunmi inulramiit ukiuqaqtut 12-19 higaayuktut, kitut amigaitqiat siksiqtuqhugu Kanatap amigaitilaanga imaa 7.7%.³

Ukualu, inulramiit hiluqtaqtut ayuqhautauyut tapkua qilamik amigaiyyuumiyut avatiini nunaqyuap kingulirnin ikitut ukiut. Hamanga 2017 hamunga 2019, qaffiuniit Kanatami inulramiit ukiuqaqtut 16-19 kitut hiluqtut amigaiyyuumiqtut hamunga 40.6% hamanga 29.3%. Addjikutaani atuqtup, amigaitilaangit havainirmi hiluqtut amigaiyyuumiqtut hamunga 12.3% hamanga 5.2%. Kingulikpamik, qaffiuniit Kanatami inulramiit hiluqtut amigaitqiamik 20nik tatqikhunmi amigaiyyuumiqtut hamanga 1.8% uvani 2017 hamunga 5.7% uvani 2019.⁴

² Hapkua kihiqtitautait (74% unalu 16%) piyahimayut malrungnin naunaiyautinin: ukua LQAS Aanniaqtailinirmun Naunaiyautit unalu Kanatami Nunallaat Aanniaqtailinirmun Naunaiyautit (CCHS), pittiarikkut. Taimaangugaluq CCHS-kut aktilaqtait higaagtut amigaitilaangit avatiini Kanadap, ilauyuq Nunavut, LQAS-kut havauhiit pidjutauyut ihuatqiyanut uuktuutingit. Uuktuutigilugu, LQAS-kut naunaiyaqtaat Nunavummiut upautiblutik inungnun uqauhiitigut, ukuat CCHS-kut hivayautikkut Qablunaatut Uivitulluuniin. Hapkua LQAS-kut qanuriniit ihuaqtut nutaanun Inuit Inuuhiitigut Naunaiyautait; Kanatami Nunallaat Aanniaqtailinirmun Naunaiyautit, 2018; LQAS, 2016.

³ Kanatamiit Nunallaani Aanniaqtailinikkut Naunaiyautit, 2014.

⁴ Hammond, Rynard, unalu Reid. 2020. "Aalanguqtut qanuriniit Hiluqtut Inulramiit hamani United Statesmi, Kanadami, Englandmilu hamanga 2017 hamunga 2019," *JAMA Nutaqqat aanniaqtut nayugait*. Piyahimayut Taaqhivaliavia 2, 2020. doi:10.1001/jamapediatrics.2020.0901

Piqangitkaluaqhuni piinarialingnik hilungnikkut amigaitilaangit Nunavunmi, katimanikkut uqagauyut ilihagtunin, ilihaiyinin, munaqhininlu avatiini aviktuqhimayup naunaitut hiluqtut amigairyuumiqutnutaqqat inulramiillu.

Quyaginaq uqautauyut aangayaangnaqtutigut atungnikkut uqautigiyakhaillu inungmiunirmi aanniaqtailidjutit inuuhirnun. Kinguliriiktumik tuqffihungniq, inikhailiunirmik igluni, igluqangitut, niqailuqtut, atuqhimaqtut ihuinnarnirmik tamaini qanurinnikkut tapkua angikliyuumirutiut kinali higaalirutaa.

Nutaanguqtihimayut Maligahanun akhuungnaqtuq ikayuutikhaq ikiliyuumiriangani Nunavunmi tibaakungmik atungnirit amigaitilaangit aanniaqtailidjutillu inuit inuuhinnun. Ikikliyuumiriangani tibaakungmik atungnikkut amigaitilaangit Nunavunmi, maligaqalirlugillu hilurutit hunat, Aanniaqtailiqiyit titiraqtaat una *TSA*, kitut ihuaqhaqtaaqut hitamanun pidjutinun:

1. Munaridjutikhat Nunavunmiunun tuglirmin puyungmin;
2. Pittailugit inuit, tapkualuat nutaqqat inulramiillu, higaayukhinaitumik;
3. Tautungnaivyaklugit tibaakuqaqtut hunat; uvalu
4. Maligangmungaqlugit nuitiqutut hunat.

Nunallaani Katimadjutit Havauhiit

Malikhugu titiraqhimayup uvani 32 haffumani Nunavunmi Nunataarutaanut Angirutaa, Aanniaqtailiqiyit katimaqatigiyait Nunavunmiut havauhianun haffuma *TSA*. Aanniaqtailiqiyit piyut uqautauyunun malrukkut qanuriniitigut:

- Katimaqatigiblugit Inirnikhat, ilihagtut inulramiillu, ilihaiyit havaktit, munaqhitkuni havaktit, aanniaqtailiqiyit inuuhiaatiarnikullu havaktit, haamlatkut tibaakuniklu niuvaayit; uvalu
- Ungahiktukkut katimadjutit qaritauyakkut, hivayautikkut, tiiviikkut, naalautikkut, titiraqlutiklu.

Aanniaqtailiqiyit katitihugit uqautauyut inuit kiudjutait qaritauyamun tuhaqtidjutit unipkaarviinun.

Aanniaqtailiqiyit qaitqublugit Nunavut Tunngavik Inc (NTI) ilauyaangini katimadjutini. Kivgaqtuqtut NTIkunin tunihiyut uqautigiyamingnik katimadjutit upalungaiyautainun kihimi katimaqataungitut katimadjutini.

Katimadjutini piqaqtut ikitunik tikhahuarutinik:

- Akhuuqhalugit Nunavunmiut tigumidjutiqaqtullu tunihilutik uqagahamingnik haffumuuna *TSA*;
- Akhuuqhalugit Nunavunmiut tigumidjutiqaqtullu naunaiyailutik inmi hivuliuyukhanik tibaakukkut munaridjutikhanik;
- Pihimalugit tapkua *TSA* ikayuqtut hivuliuyukhanik kavamatkut pitquidjutaini pidjutiqaqturlu Inuit Qaujimagatuqangit hivunikhaliurutainik unalu Inuit Inuudjuhiini Aturniqaqtut; uvalu

-
- Pilugit uqautauyut aalanguqtirnirmun higaangnikkut maligat pidjutiaqatut ihuinaarnirmun ihuaqhaqhimayunik Nunavunmi *Aangayaangnaqtutigit Maligaq* unalu *Aangayaangnaqtutigit pitquyauyut unalu Ihuaqhainikkut Maligaq* uvani 2018.

Uvani lidjiruviani 2020 Aanniaqtailiiqiyit katimapkailigtut, kitut ihuaqhaqhimayut katimalutik pingahuni katimadjutini:

1. lidjiruvia 10-14, 2020: katimaqatigilugit katimadjutit Kitikmeoni (Iqaluktuutiami, Taloyoami, Uqhuqtuumilu);
2. lidjiruvia 24-28, 2020: katimaqatigilugit katimadjutit Kivallirmi (Kangiqlinirmi Igluligaaryungmilu) uvanilu Qikiqtarjuaq; uvalu
3. Qiqajalirvia 2020: katimavingmi Iqalungni unghiktukkullu katimadjutit avatiini Nunavut.

Taimaali hilarlungpalaangnikkut Iqaluktuuttiami uvalu huiniranun nunallaami ilauyuq uvani Qikiqtarjuami, tapkua katimadjutikhak taimaaqtauyuk. Upalungaiyaqhimayugaluut ihuaqhaffaaqlugit katimadjutikhat Qikiqtarjuami, kihimi hiamitiriranun qalagyuarnirup COVID-19 uvani Qiqajalirvia 2020 pittailidjutigiya Aanniaqtailiiqiyit ihuaqhainirmun katimapkainirmunlu Iqalungni.

Aturaluaqtilugit hapkua niriuktangitut hulidjutit, akhuurutit ilituripkarlugit Nunavunmiun tigumidjutiaqatullu unghiktukkut aulahimaaqtut upalungaiyariiqhimayut. Hapkua tigumidjutiaqatut ilituripkaqtauyut unghiktukkut hivuani atuqtilugu aanniarut hiammitiqtuq:

- Tamaita Kavamatkut Kivgaqtuqtiit (GLOs) ukualu Nunallaat Aanniaqtailinirmun Ikayuqtiit (CHRs) tuniyauyut akiliriiqhimayunik titiqanik aulagtijutikhanik katimadjutillu titirainik uqaqtauyullu titiraqhimayut. Nunavummiut titiraqvigilugit titiravikhat, ukualu GLOs/CHR aulagtiniaqtait tamaita uqagauyut hapkununga TRPkunun. Una piyagahq titiraqhimayuuq tamaitigit inungnun tuhaqtinirmun agkhurutit;
- Inungnun tuhaqtidjutit (PSA) titiraqhimayut katimadjutit ubluit atugahallu tuyungnirmun uqautauyut titiraqhimayut tuyuqtauyut tamainun GN-kut havaktiinun;
- CHR naalautikuuqtut ilituripkaqhugit katimadjutit ubluit atugahallu tuyungnirmun unghiktunun uqaqtauhimayut;
- Aanniaqtailiiqiyit qaritauyakuuqtitiyut aakaliinun tigumidjutiaqatunun ilauyut:
 - Aviktunrniinun Inuuhiqattiarnikkut Pinahurutinun Aulapkaiyit (havaqataulutik inmi qaritauyakkut havaqatigiit);
 - Ilinniaqtuliiqiyit (hivumuuqtilugu apiqhuutit iliharvingnun havaktinun);
 - Ilisaqsivik Katimayit;
 - Taamaita ukua TRP-kut qauyihaiyit ukualu havaqatigiit, ilauyut Atiigo Tuhaqtitiyit, Argyle/Context, Ukualu Canadian Cancer Society-kut, ukualu Cancer Care Ontariomi;
 - Tamaita Munaqhitkuni havaktit, ilauyut CHR, ihumakkut aanniaqtailinirmun havaktit, Avatimut Aanniarnaittuliqinirmut Havaktit (EHOs), ukualu ilauyut tibiingnirmun havaqatigiit;
 - Aulapkaiyi Havautiqarviit Auladjutainun, Kapanit;

-
- Angayukhiq Aulapkaiyi Aanniaqtailinirmun Pinahuarutait uvani Ikpiarjuk, Qamanittuaq, Kangiqtugaapik, hamanilu Sanikiluaq;
 - Ulapqiviit Aulapkaiya unalu Aulapkaiya Inuuhiqattiarnikkut Inuuniq Iqaliuktuutiami;
 - Haamlangit Atan'nguyangit (SAO) Maayallu; ukualu
 - GN-kut Tuglia Minista(uqautigilugit inmi havaqatigiigutitik).

Hunat tuhaayaqqut

Aanniaqtailiqiyit tuniyauyut amigaitunik uqaqtunik katimatilugit, kitut ihuaqhaqtauniaqut pingahunun qanuriniitigut: iliharnirmun, akhuurutinun, ikayuutillu tukhiqtauyunun ihuaqhaidjutikhanun.

1. Ilinniaqtuliqiyit

Qilamik naunaiqtuq katimatilugit tapkua Nunavunmiun piumayut Nunavunmi tibaakukkumik-atungnirit amigaitilaangit ikiliyuumiqtut. Tibaakkuq akhut inungmun hakugiktumik mihingnautiqatuq amigaitunun Nunavunmiun. Amigaitut atautit uqaqtut unaguqtut pihiknirmun nuvuyaini higaap tugliup puyuan, tautukhugit ilanatik ilatiklu aanniaqlaqtait tibaakkunik aturnirmit aanniarutinik, higaangnikullu halumairutiyut nunamik, tautukhugit angayuqaat higaqhiyut nutaqamingnun, tautukhugillu aalat inuuhirmingni tamaani ayuqhautiqatuq ipairalimainirmun nicotinemun. Una mihinganut tibaakukkut tamavyainun uqautauyuq Aanniaqtailiqiinun tuniyauyut.

"Higaayuitkaangat, quviagingitara itiriama [niqinik niuvaavingnun] inuit nangiqhutik ataani naunaitkutip 'higaangnaituq naunaitkutarmi' hivuani ukuat higaahutik higaanik."

- Ungahiktumit uqautauyut

"Qaffit nutaqqat naglikhaqtut tuglirmun-puyungmin tapkua puyuqtut akulianganun taimaali angayuqaangit higaanmata?"

- Ungahiktumit Uqautauyut

"Ukuat [higaangnikkut] puisingnaqtut igitauyut avatiptingnun."

- Ungahiktumit uqautauyut

"Angayuqaallu uilaaqhiblugit nutaqatik. Uvagut angayuqaanguyugut tuniuqhaiyugut nutaqaptingnun."

- Inirnikhaq

"Uqautigiyumayara atuqhimayara higaayukhunga. Hulaqutiyuq inuuhirnun. Ihuariyara tibaakutigut ikiliyuumirahuarutikkut pinahuarut [...] Inuuqatitka atuqtitumangitatka hunamik atuqhimayamnik. Ayungnaqtuq. Higaarungnaiqtunga. Inuuhira nakuuhivaliyuq."

- Inirnikhaq

“Tipaa puyup nakuungittuq iluani GN-kut [igluani] [...] Puyuuq itiqayuuq anarviup anuqhirviagut.”ihiq

- Ungahiktumin

Pidjutigiblogu ikiliyuumirahuangniq tibaakumik atungnirit amigaitilaangit, ilauyut taimainin ttigumidjutituaqtut ihumagiyaat turaaqhimalugit iliharnirmun. Uqaqhugit tibaakurmik atungniq Nunavunmi huumaagiyaungittuq, hivulirmi tikinahuarutait ilihainirmun naunaiyaqlugit tapkua hugiyaungittuq idjuhiq ipiralaingnaqtuq hivuuranaqtuqlu ikayuqtikhaqaqtullu taimaarumagumik.

“Ilihaqtilugit nutaqqat qayangnautinun ilauyut atungnirmun tibaakumik nutarautilugit ihuaqtuq ihumagiblugit nutaqqat amigaitut atuliqtait tibaakkut.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Ilihaidjutit pidjutaaluangniagtut; tikinahurutaa malingnirit [maligat munaridjutikhat aalanun tuglirmin puyungmin], apiqhuqtingilugit.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Ilangit nunallaani ilauyut anginiqhakkut naunaiyaiyut qanuritunik ilihaidjutinik takuyumayatik:

“Ilaulugit akiit atauhiq 1 puumik ublumi atauhirmi piksaniklu hapkuninga:

1 havainiq = \$175. Imaa takupkarlugit piksamik niuvaadjunmik tatamayumik niqinik, imaaluuniin 25 gaalamik gaasiliimik, hunamikluuniin taimaatun

1 Tatqiqhiut atauhirmi = \$700. Takupkarlugu angiyuuq TV. Hiquuluuniin

Atauhirmi 1 ukiumi = \$8,400. Takupkarlugu Haada skikiituukluuniin

10 ukiut = \$84,000. Akia mikiyup iglup uvaluuniin ikitut qainat ikituluuniin akhaluutit.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Kihimi, tamavyaita uqautauyut ihariagiyaayut amigaiqlugit ilihaidjutit piimaluaqtauyut ininrnirnun tuniuqhaiyut tibaakunik inulramirnun nutaqanunlu higaangniqlu hingaiblulik amaaqhutikluuniin:

“Nunallaanun pihimayut ilihaidjutit turaaqhimayut angayuqaanun, uuktuutigilugu Ilihalihaaqtut pinahurutait, naalautikkut akhuurutit, nunallaani hulilukaaqtuni, taimaalu. ikayuutauniaqtuq ikikliyuumiriangani qaffiuniit angayuqaat tuniuqhaiyut tibaakunik nutaqamingnun, taimaalu ikiliyuuminiaqtut qaffiuniit inulramiit higaaliqtut.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Ihariagiyaqaqtuq amigaitunik ilihaidjutikhanik hingaiyanun arnanun akhuurutikhanik higaaruingnirmun.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Inulramiit higaagtut imiqhutiklu. Ilihaqtitauyukhaugalu it inuuhiringnirmun nutaranilirumik [...] Qanuqtullu uqautilugit higaangnirmun hingaitilugit?”

- Katimavingmi katimayut

Ilauyut naunaiyaqhugillu ihariagiyat amigaitunik ilihaidjutinik hulaqutainun aangayaangnaqtunik atungnikkut:

“Amigaitumik havaakhaqaqtuq hiamitriangani tuhaqtidjutit tapkununga aangayaangnaqtunun higaagtauyukhat hilataani iglut.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

“Akhut ayuqhautauyuq higaaluk, maligakuulirman. Inuit ihumayut higaanginaqtaagtut quyaginaq, humilu. Kinali qiniqhiakpat ikayuqtikhaminik, kimut hivayangniaqat? Humut ikayuqtikhaqhiungniaqat?”

- Haamlatkut havaktiit

Amigaitut ilauyut ihumaaluutigiyait inulramiit tibaakungmik atungnirit aktungniqlu tuglirmun-puyungmun akhuuqhutiklu ihariahungnirmun Aanniaqtailinirmun turaahimalutik ilihaidjutinun ininirninun hivuurananinun inulramiit tibaakungmik atungnikkut, higaangniq hingaiyanun, tuniukhainiqlug higaanik nutaqanun. Ilauyut, ukualuat aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut, naunaiyaqhugillu akhuurutit tunihilutik ilihaidjutinik hulaqutainun aangayaangnaqtut atungniranun.

2. Atuqtittininga

Taimaalu Nunavummiut ikayuqtaat ilihaidjutit inuuhirmun hulaqutinun tibaakunik atungnikkut, naunaitumiklu piumayut amigaiqlugit akhuurutit, hamaniluaq nunallaat katimaviini unghiktunilu uqagauyut. Ilaali, atauhiq uqautaffaaqtuq uvani iqihuliniq piqaluanginirmun akhuurutinik tibaakukkut-ipidjutiaqtut Maligat:

“Takuhimangitunga kinamikli akhuuqtumik higaangnikkut maligahanik. Tuniukhaivakpat akiligahanik hulivakpaluuniin kikliit pidjutaaliraangata?”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Akhuurutit tamanun pihimangitpata, qanuqli inuit aalanguniaqagit inmi higaangnikkut idjuhiit? Huuqli aalangurumaguptigit maligat kihimi qinamikli piqangitugut atulirutikhaanik?”

- Katimavingmi katimayut

“Atanguyautilunga [niuvaavingmi], qayaguhuktunga—Nakuutqiatigut ilihaitilugit havaktit maligahatigut higadjatigut, kihimi ihuaqutiqangittuq. Takuyuitunga akhuurutinik.”

- Katimavingmi katimayut

Aalat ilauyut uqautigiyait inmi ukpiriyatik tapkua higaangnikkut maligat ayungnarniaqtut akhuurutigilugit havagiami pilimaitut taimaali tibaakunik atungniq Nunavunmi humaagiyaunginman:

“Nunallaani ilauyut ihumgagilualimaitait nutaat maligahat atuqtauyukhat humi nunallaatik ayuqhalirumik maliklugit nutaat maligahat.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Akhuurutit ayungnarniaqtut taimaali inuit inuilrumiilirumik higaalihainarniaqtut sikiituungmingni, haadaniluuniin.”

- Inirnikhaq

“Ayungnaqtuq ihumagiyaami qanuq akhuurutit higaangnirmun haadani, sikiitunilu, qayangnilu. Kia akhuurutiginiaqauk?”

- Ungahiktumit uqautauyut

Ilangit ilauyut ilitariyait akhuurutik atautimuklugik ilihaidjutit akhuurutillu:

“Imailiuqtaaqutit aalakiiklugit upaudtidjutit akhuuqhanirmun, humi inuit kitut ahiruqtiriyut higaangnikkut maligamun tuniyaulutik piyaxhanik:

- 1. Munaqhiliaqlutit ilihariangni higaanik taimaarnirmun tibakukkullu munaridjutinun;*
- 2. Akiitumik ikayuqlutit hulilukaaqtuni;*
- 3. Akiliqhilutit maniinakkut akiligahamik.”*

- Ungahiktumit uqautauyut

“Ihariagiyaqaqtugut maligaliqinirmun havaktikhamik anginiqharmik amigaitilaanginik higaqaqtut Nunavunmi akhuurutigilugit ilihaqtilugillu Inuit.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“[Maligaliqinirmun havaktit] aktilaarutiqaqtukhat—titiqanik tuniuqhainginaqhimitumik, kihimi ilihailutiklu.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Ikayuutauniaqtut maligaliqiyit havaktit nunallaani havagaanginaqlutik ilihaqtitaangini inuit tibaakutigut.”

- Katimavingmi katimayut

“Ukpiruhuktunga havaktinirmun ukuninga [maligaliqiinik] havaktinik–tadjakaffuk humaaguhtaiqat–ikayuutauniaqtuq.”

- Katimavingmi katimayut

3. Ikayuutit tukhiqtauyunun ihuaqhaidjutikhanun

Tamainun, ilauyut hapkunanga tigumidjutiqaqtunin katimayunin hakugiktumik ihuariyaat tukhiqtauyut ihuaqhaidjutikhat, kitut ihuaqtut tapkua ilauyut ikayuqtaat ikiliyuumirutikhat tibaakukkut-aatungnirit amigaitilaangit.

“Niriuktauyuq [nutaag maligaq]atuqtauliqluni qilamik.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Nakuunikkut aulayuq, nakuuniaqtuq qaffiuniit [tibaakkut-naunaiyautait amigaitilaangit] akhut ikiliyuumiqlutik.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Agirutigiyatka tamaita tukhiqtauyut aalanguqtirutit ihumagiblugillu atuliqlugit tamaita”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Tamainun ihumagiyatka maligahat nakuuyut ihuangnikkut turaaqhimayut.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Ataani uqautauyut kitunun tukhiqtauyunun ihuaqhaidjutikhanun.

Ihuaqhaidjutikhaq 1) Munaridjutikhaat Nunavunmiun tuglirmit-puyungmit

Uuma pidjuraa ilauyut tukhiqtauyut pilugit qaffiuniit-GN-kut igluqpait higaangnaiqlugit higaqtaaililugillu akhaluutit iluini inuqaqtut inungnik ataani ukiuqaqtut 19mik. Hapkua tukhiqtauyut amigaitunin uqautauluaqtut. Uqautauyut pihimayut hakugiktumik ikayuqtauyut aadjikiiviyakullut uqautauyunun katimadjutigigitlugit aangayaangnaqtut Maligaitigut uvani 2018.

“Nakuuyuq ihumagiyauyuq [higaangnaiqlugit GN-kut igluini] nakuutqiyaungman higaqluni hilami.”

- Inirnikhaq

“Sikiituni haadanilu, tugliq puyuuq hulaqutiginiaqtaat nutaqqat.”

- Inirnikhaq

“[...] higaangnaiqlugit akhaluutini nutaraqaqtuni ikayuutauniaqtuq inungnun tuglirmin-puyungmin.”

- Inulrammiit

“GN-kut igluit higaangnaitukhat.”

- Inulrammiit

“Pidjutauhimayuuq tamavyaini nunaryuami, higaangniq maligaqaqtukhaugaluuaq tamaini NHC-kut igluini, inuit igluit havaktiluuniin igluini.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Ilangit ilauyut, ihuarigaluaqhugit higaqtailinirit igluni, uqautigiblugit tapkua GN-kut qayagiyukhat ihuinaarnirmun inungnun havauhiatigut:

“Aularutilugit ilanginik qaffiuniinik atuqtauyuni igluqaqtuni.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Ihuaqtuq ihuinaaqtingilugit inuit kihimi tunihilutik inungnun piyakhanik higaangnainirmun igluni.”

- Haamlatkut havaktiit

Hapkua uqagauyut tunihiyut anginiqaqtuntakuyakhanik. Iglunik atuqtut pilaarutiqaqtut quviagilugit iglutik aktuqhimangitumik nuatqatimingnin tuglirmik-puyungmik, Nunavunmiut iglutigut ayuqhautait anginiqhaqlu ilinganiq igluiaqlugit inuit—akiliqtuqtilugiluuniin—higaarnirmun iglumingni ihuinaqtuq.

Aalat ilauyut apiqhuqtait GN-kut hakugingnirit higaqaqtailidjutit akhaluutini uhitigtuqaqtut nutaqanik, ihuariluangitkaluaqhugu ihumagiyatik:

“Nakuuqpiaqtut ihumagiyauyut kihimi akhuurutit ayungnarniaqtut.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

“Ayungnaqtuq ihumagiyaami qanuq akhuurutit higaangnirmun haadani, sikiitunilu, qayangnilu.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Taimaagungaluaq maligahat higaarnirmun nutaraqaqtunun ataani ukuiqaqtut 19mik atuqtauliqtuq amigaituni nunagijaujuni, Ilihimaluangittunga kia akhuurutiginiaqauk maligahaq.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Kihimi, ikayuutit hapkununga tukhiutinun tamainungaungittuq:

“[Una] unghikhivalaaliqtuq. GN-kut inungnun havaktiuyut ukualu igluqpait atuqtitait haputiqangitukhat [...] una inungnun kanguhuutauniaqtuq inmingnun.”

- Haamlatkut havaktiit

“Ilangit inuit higaanginaqtut iglumingni, higaaruqulimaitaqtut.”

- Inirnikhaq

“Pittailidjutiqaqtukhaungitut sikiituni haadaniluuniin. Mihingnaqtutut ituq qayangnautit puyuinin higaangnainirit hapkunani akhaluutinis.”

- Haamlatkut havaktiit

Ihuaqhaqtauyut 2) Pittailailugit Inuit, ukualuat nutaqqat inulramiilu, higaayukhinaitumik

Uqautauyutt tukhiqtauyunun aalangutirutikhanun niuvaadjutigihuiqlugit mamaqhaqhimayut uilaat uilaqtailiniqlu iliharviit nayugaini ihuariyauyuq avatiini tamaita nunani tigumidjutiqaqtununu katimayiit. Tamavyait kiuyut uqaqtut amigaitut uilaqtut amigaitilaangit nutaqqanin inulramirninlu tautungnaqtut tapkua aktilaarutit tukhiqtauyut ihariagiayuyut:

“Uilaat atuqtauvalaaqtut [nunallaaptingni], inulramiqluanin. Takunainaaqtut inulramirnin arnarutinin.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

“Uilaaq atuqtaunginaqtuq, inulramirnin ulapqiyillu.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

“Uilaaqaqtukhaungittuq iliharvingni taimaali nutaqqat tivuaqtuinarmata quyaginaq.”

- Inirnikhaq

“Nutaqqat higaaqpaktut taimaali mamaqhaqhimangmata. Ingataqpalaaqtuq mamaqhaqhimayut tibaakkut tikinmata.”

- Katimavingmi katimayut

“Ikayuutauniaqtuq mamaqhaqhimayut tibaakkut iliqpingnin, inulramiit arnat uilaqtulirmata.”

- Katimavingmi katimayut

“Unguvaqtirlugit mamaqhaqhimayut ikayuutauyuarniaqtut aalat kingulivut ipiralainirmun tibaakunik.”

- Haamlatkut havaktiit

“Angiqtut tapkua [mamaqhaqhimayut uilaat] piumalaqhuutauyut.”

- Inulrammiit

“Inularamiit nutaqqat piumayait mamaqhaqhimayut uilaat. Taimaaqtakhavut tamaita mamaqhaqhimayut.”

- Inirnikhaq

Tamavyaita niuvaavingni atangit niuvaadjutigiyungnaiqtait mamaqhaqhimayut uilaat, ilaani idjuhikkut, kihimi taimaali Kuuwaat Kapaninlu amigaiyuinamigit tibaakkut kanatamun. Kihimi, una pidjutaungittuq aalanun niuvaavingnun Nunavunmi niuvaangitut mamaqhaqhimayunik uilaanik. Taimaalutauq, nunallaani mamaqhaqhimayunik uilaaqarungnaiqtut niuvigahanik, inulramiit paqitiinaqtut piyaamingni mamaqhaqhimayunik uilaanik:

“Ayungnautiqangittuq aqiiqtungnirmun uilaanik.”

- Katimavingmi katimayut

“Inuit piinaqtut aqiiqtuqhutik titiraqarvikkut.”

- Haamlatkut havaktiit

Kiuyut uqautiqaluangiturtr tukhiutinun tunihilutik EHO-nun laisiyaqlugit niuvaayut ihuinnaarnirmun, imaatun niuvqtitinirmun tibaakkumik nutaqqanun. Ikayuluaqtut tukhiqtauyunun ihuaqhaidjutikhanun, ikitut Inirnikhat uqaqtait tapkua angayuqaat tuniukhaiyut tibaakunik nutaqqanun ayuqhautauhimaarniaqtuq:

“Imaalu, ilaanilu angayuqaat tuniukhaiyut tibaakunik nutaqqanun.”

- Inirnikhaq

Ikitut kiuyut ihumayut havaktitlutik “iiraqtuqtunik niuvaayunik”—nutaqqat inirninguanguyut niuvirahuaqlutik tibaakunik—kitut niuvaaviit malikhangitut maligahamun:

“[...] aturlutik ilainarnun kihimi nunamingni akhuurutinik (iiraqtuqtut niuvaayut akiliqtilugit imaa \$10 uvaluuniin \$20) iqhitaarutikhanik inungnun maligiangini maligahanik.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Atuliqtaungitpat aturlutik iiraqtuqtunik niuvaayunik amigaitunikluuniin iiraqtuqtunik niuvaayunik ilituriyaangani tapkua nayugait maliktut maligahanik niuvaapkaingitullu nutaqqanun. Qangingitkumigit laisiiyarnirit tapkua nayugait akhuuqhalugit.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Kingulikpamik, uqaqtuq niuvaayut niuvaayukhautnitut tivaakunik taimaali mikhiyuumirutaungman tapkua niuvaayut piyariaqangniaqtut tunihilutit ukiutigut naunaitkutanik:

“Pitaililugit niuvaayut agidjiiyaqtut tibaakunik aqutut qiniyuinmata humaagingitugillu ukiungit niuvaayut.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Ihuaqhaqtauyut 3) Ikiliyuumiqlugit nuitayut tibaakut

Tukhiqtauyut ataani uuma pidjutip tuniyauyut tamavyaininiangiqtut. Mikhaanun tukhiqtaunirmun taimaaqlugit tibaakkut akiinik tautuktinirmun naunaitkutanik, hapkuanginait niuvaavingni atanguyat uqaqtut. Uqaqhugit hapkua naunaitkutit piyakhaungitut niuvaaviita maliruangitigut ukpiriblugillu ihuinaarutit.

Aanniaqtailiqiyit niriungitilugit unguvaqtilugit akiit naunaitkutainik, unguvatirutait inuuhirmun qayangnautinun naunaitkutit pidjutiqaqtut piyauyaaqtut piumanginirmun. Kihimi, avatiini naunaitkutit, kiuyut piumaluaqtut “takunaiqlugit, ihumangilugit” pidjutaa tunuani tukhiutip—hapkua naunaitkutit akhuurutauniaqtut inungnun niuviqlutik tibaakunik, iliuraumik tibaakunik atungnirit hivuanun:

“Ikayuqpiaqtut hapkununga aktilaarutinun. Ikayuqlugit takunangitut ihumagiyaungitullu upautidjutit. Takuyaangani qanuq una hapkunungaluaq nutaqqanun.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

“Higaaqtiublunga, qayangnautit ikayuutaungitut uvaptingnun.”

- Haamlatkut havaktiit

“Kangiqhimayara qanuq pidjutauniaqtut piumanirmun.”

-
- Niuvaavingmi atanguyaq

“Takungitkumigit hapkua naunaitkutit, itqaumalimaitut niuviqlutik higaanik.”

- Inirnikhaq

Ikitullu uqautigiyait higaariaqtuqtut havaqatitik havangnaqtilutu:

“GNkuni havaktiublunga, mihigimayunga higaarniq akhuuhayauyuq havagviptingni. Munariyaungittuq. Inuit higaataaqtut atuhirmik malrungnikluuniin ikaangnirmi ayungnangitumik tikitaaqtuq 30 ni ukiumi ubluni havanginirmik. Higaayuitunga, takuvaktatka aniqataaqtut havagvingmin quyaginaqhutik.

Takuyatka malruk piyakhak ilituripkaqtauyukhak qaiyuni maliruagahanun aalanguqtirutit:

1. *Pihimablugit atanguyat akhuurutigiyaat "higaaqlutik kaapitungnaqhikpat" maliruagahaq; uvaluuniin*
 2. *Aituqlugit higaayuitut, kitut quyaginangitut amigaitunik ikaangnirnik higaangnikkut, ilaliutilugillu ukiumi haladiirutinik ublunik.”*
- Ungahiktumit uqautauyut

“Amigairyuumiqlugit higaayuitut ukiumi haladiirutikhanik ikikliyuumiqlugit higaayuktut ukiumi haladiirutait taimaali ikaangnirnik atuqaktut higaangnikkut atautimut atauhirmi ukiumi.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Higaaruiqlutik havangnarnirini ikaangnirni.”

- Ungahiktumit uqautauyut

Ihuaqhaqtauyuuq 4) Maliganungaqlugit nuitiqtit hunat

Una pidjuraa ilauyuq pittaililugit mamaqhaqhimayuq herbal shisha unalu hiluqtautit hunat. Inirnikhat, munaqhit auittiaqhimayut, nunallaani ilauyut, niuvaaviit atanguyait akhut ikayuqtait Aanniaqtailinirmun tukhiutait maliganguqlugit hiluqtautit hunat:

“Maligaliqidjutit nakuuyut atugahat ihuangnikkut hivunikhamun, tapkualuat nuitiqtit hunat kikliqarlugillu iluaniituaqtut haffuminga nicotinemik hapkunani hunani.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“Hiluqtangniq taimaaqtitauyukhaq maliganikluguluuniin aangnautaungman inulramirnun mamahaqhimayunik tibaakunik.”

- Ungahiktumit uqautauyut

“19 nakuutqiaq ukiuq [nakuutqiaq atuqtauyumin ukiumin18]. Imaalu, nakuuyuuq taimaaqtirlugit tamaita mamaqhaqhimayut.”

- Inirnikhaq

“Mamaqhaqhimayut akhut piumayuyut, nutaqqat pimayaa tamna. Mamaqhauhiqhimayut tibaakkut, taangallu, taimaa.”

- Inirnikhaq

“Hiluqtautit taimaaqtauyukhat. Piqaqa aktilaaqaqtunik haffuminga nicotinemic niuvaadjutikhat atauhirmik puuqmik?”

- Katimavingmi katimayut

“Niriuktunga niuvaadjutigingilugit niuvaavingni hamaniil [nunallaaptingni].”

- Atini tuniumangitaa

“Hiluqtarniq agniyuq ayuqhautauyuq iliharvingni, inulramiit puqtuniquaqtut 9mi 10milu.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

Niuvaavingni atanguyat ilihimayait hivuranarniit hiluqtarnirmun quviauktut niuvaadjutigingilugit aanniaqtailinirmun inuuhinun Nunavunmiun:

“Aalatauq ipiralaingnaqtuq aangayaangnaqtuq.”

- Niuvaavingmi atanguyaq

“Ukpiriyara hiluqtarniq hivvranaqtuq.”

- Niuvaavingmi atanguyaq

Una qanurinia niuvaavingnin atanguyat ihuariyaat niuvaaviit' ihumaliurutait avatiini aviktuqhimayup niuvaadjutigingilugit hiluqtautit maligahat akhuuqhayauliqata kinguani haffuma Atanilluaq Inungnun Aanniaqtailinikkut Havaktip titiraqhimayumik uvani Hikutirvia 2019 naunaiyaqhugit qayangnautit hiluqtarnirmun.

Taimaali hiluqtaqpalialiqitut Nunavunmi, amigaiquumingitut ituq ilangini North Americami. Kiuyut tunihiyut ikitunik ihumagiyamingnik huuq hamna taimaituq:

“Maniktigut pidjutauyuq hilungnirmun amigainginirmun iliharvingni— nutaqqat niuvaadjutikhaqanginamik.”

- Iliharvingni havaktit

“Higaangniq humaagiyaungittuq hamani [nunallaptingni]; pidjutigiblugulu hiluqtarniq atuqtauluangittuq. Maligat ikayuutauniaqtut taimainianun.”

- Aanniaqtailinirmun ayuittiaqhimayut

Tukhiqtaugaluqtilugit maliganun tuniyayut hakugiktumik ikayuutinik inuillu ukpiribluqu nakuuyuq atugahaq pihimayaangani hiluqtarnirmun Nunavunmi munariyayaangani, uqautayut inulramirnin ukualu iliharvingnin havaktit uqaqhugit ihariahungniq ilihaidjutinik:

“Hiluqtarniq nakuutqiaq higaangnirmin.”

- Inulrammiit

“Uvagut [...] humaagingingitaqut tibaakkut mamaqhaqhimayut aqiuqtuqtaarmata hivuraanin.”

- Inulrammiit

“Inuit aqiuqtutpagatka hilugahat hivuraanin.”

- Inulrammiit

“Inuit niuvqtut hilugahanik qaritauyakkut tuyuqtitugit [Nunavunmun] hivuraanin.”

- Iliharvingni havaktit

Tamaitavyainaungitut uqautayut hiluqtarnirmun ihuaqhijutit ikayuqtaungitut:

“Ihuaringitait tukhiutit pittaililugit nuitayukhat hiluqtautit hunat, taimaaqtirlugit mamaqhaqhimayut hiluqtautit kikliniklugit iluaniitut nicotinehiluqtautini.

Pidjutauniaqtuq hiluqtautinun hunanun ikayuutaaluni tibaakkukut aanniarnirmun ikiliyuumirutauniaqtut higaayuktut ilitiringitkumigit hapkua hunat, ayuqharumikluuniin piyaangini, pidjutailu hunat pittailidjutiaqata.”

- Imperial Tibaakut

“Ihumayunga akhut ihuinaarut maligaqaqtut hiluqtautit pilaiqlugit pilualimaiqlugilu Nunavunmiunun [...] Maligakuuqtut hiluqtautit hunat qayangnaitqiat [...] higaanin [...] hiluqtarniq unguvaqtiqhimayuq tugliq puyuuq kitut hivuuranairutigiyait nutaqqat inuilu iglumingni.

Atauhiq 5% nicotinenga iluani Juul pod, kitut piqaqtuq aadjikutaanik puumun higaamun aktilaanga hiluqtup 1-2 ublut hiluriangani, akia naamavyaktuuq \$5.50. Una 75%mik akikhiyuumirutaayut akiinun kitut ihuaqtuq maniliuluangitunun ilainun hivuliutiluaqpagait higaat.

Turaaqhimalugit aanniarnirmun mikhiyuumirutit, hapkuangungitut qanuriliurutait akhuurutit tibaakunun. Ihuangittuq taimaaqtirlugit Juul hunat taimaali inmi inuuhinun hulautainun kihimi aulahimaaqtumik niuvaablutik higaanik [...] taimaaqtitiniq maligaqaqtunik hiluqtautinik akhuuqhaidjutaayut inungnun niuviqluaqlutik maligakuungitunik hivuuranagtunik hunanik qaritauyakkut kitut hivuuranatqiat. Inuit piaarutiqaqtut ihuangitumik ihumaliuqlutik, kihimi ayungnaivyaklugit inungnun mikitqiamik ihumaliurutinik.”

- Ungahiktumit uqautayut

Kihimi, titiraqhimayukhaq tapkua kinguani, ukua tibaakuliuqtut havagvikyuangat piluarumangitut quyaginaq akhuurutinik piyaangani tibaakku piuminaivyaklugit ikikliyuumirahuaqlugillu tibaakunik atuqtut amigaitilaangit.

Inirutikkut

Tibaakuq hulaqtiyuq amigaitunun inuit inuuhinun anunavunmi, uqautauyut pihimayut katimatilugit takunaqtut tapkua Nunavunmiun akhut ikayuutigiyaaat aalakiit akhuurutit ikiliyuumirahuaqhugu aanniarutit tibaakuqturnirmun. Ilautihimayut kangiqhidjutikhait pivalliadjutit nutaamun Maligamun, ilituriyauhimayut haffumanga uniudjutinun atuqtauniaqtut ihuaqhiyuumiriangani atuqtauyut akhuurutit ilihaidjutinun pinahuarutinunlu. Initirutit pihimayut haffumanga uqagauyunun hamma:

1. Inuit piimayut akhuurutinik ilihaidjutikkut iningnirnun angayuqaanunlu

Nunavummiut ihumaaluutigiyaaat inirnit tuniukhaiyut tibaakunik nutaqanun angayuqallu higaagtut avatiini nutaqmingni. Hapkua nunallaani ilauyut naunaiyaqhugit qanuq hivuuranaqtuq tibaakumik atungniq tuglirlu puyuuq niriukhutiklu takulugit ilihaidjutit pinahuarutait tapkua hivuuranautait naunaiyattiaqlugit. Ilihaidjutit anginiqaqtuq Inuuhirmun tibaakumun-ikiklinahuarunmun upautidjutit, unalu uqautauhimayut atuqtauniaqtut hivungani pinahuarutinun.

2. Inuit piimayut akhuurutinik akhuurutinun

Ilangit nunallaat ilauyut uqaqtut quviagingitait pihukaangamik tuglirmi puyungmi inugaingnirni ihumayullu atuqtauyut higaangnikkut maligat hakugingnikkut akhuurutauyukhat. Una ihumagiyaayuqllu katimatilugit aangayaangnaqtutigut Maligangmungarnianun 2018mi. Havangniq hakugitqamik auladjutinik hivuliuyuq Aanniaqtailinirmun nutaamiklu Maligahamik.

3. Inuit ikayuqtaat tukhiqtauyut ihuaqhaidjutikhat

Uqautauyutigut pihimayut katimatilugit takunaqtut tapkua amigaitut Nunavunmiun hakugiktumik ihuariyaat ilautihimayut aktilaarutit Aanniaqtailinirmun piimayait atuliqlugit nakuutqamik munaridjutikhat Nunavunmiun inuuhinun Ilangit kiuyut tunihiyut ihumaliurutikhanik piyakhaniklu, kitut takunaqhutik mihingnautiqaqhutiklu inungnun-pitquhiinun qanuriniit Nunavunmi. Taimaangugaluq Nunavummiut tamavyaita ihuariyaat tukhiqtauyut aalanguqtirutit, anginiqaqtuq Aanniaqtailinirmun tiguaqlugit upautidjutit piyaangani amigaitut ihumagiyauyut tapkua uqautigiyauyut Havagvingmun pidjutiqaqtut Maligani.